

до Франкфуртського м'яра і до німецької соборності.

Недостатя такого самостійного запевня Більгельмівську Німеччину до Версаю 1918-19 р.

Біографія Бісмарка, подібна й детальна, — висока школа практичної політики. Штрейзема як школу перейшов, навчився в ній багато, відомо, що більше, і — постанів Німеччину на периферії азійського шляху вказує в гору.

IV

Не треба думати, що це було легко. Ця Німеччина — лише жадобой стерила Версальську ганьбу, розвинула Версальську суту. Страмлість і нелюдність не є прикметами воєнних німецьких напів-економістів. Штрейзема був предметом запевня нападі і нападів. Відповідь його противникам була дещо та сама: „Покажіть мені, що я безсильний, а я йому аналогічно Німеччину, інша політика можлива як та, яку я роблю“.

Це була перша премія його політичного міркування — він її проголошував. Другою її омонетною він не проголошував, бо якби її проголосив, то все його діло було би похвалено: „Коли Німеччина повільно працює вийде зі стану безсилля, то привде чортя показати еволюційний шлях“. Одні цю недоговору премію самі собі доповідають — у них Штрейзема, популярний. Другі її не здогадуються, що не хотять адогадуватися — а їх очі Штрейзема трохи не вразили і французький запродавці.

Треба бути людською характеру, щоб не втратити голови — від популярності, та щоб не податися перед страхом непопулярності. Треба на це мати і характер і горюху піддачу.

Штрейзема знайшов у собі одне і друге, і він над його долом недовго піднімається найзграбніша і найзграбніша для німецького патріота й політика слава: слава найліпшого виступника незрівняного Бісмарка.

В. Панейко.

Наші могили.

Не жувала нам їх Доля від споконвіку. Цілі діти росли непроходими — а в них легла днина могутня слава, ваяність молодеч, героїські пориви до волі, твердий як криця идич: „Добути — або дома не бути!“ Співав про них, про ті високі, наш гетьман духовий Шевченко, пестив їх буйний аттер степовий, зивав до роси раннім ранком, вгрівало сонце України.

А там вже минули — і знов нові зростають могили, палях борді у собі ховають. І вже вони не пісні спомини далекі, а години прадідівських боїв вперед соток летітка діт. Ні, вони самі рани України — це палях кров, що їх впоїла, це чути стогін підмогилях, болючий запит: „Чи смерть, чи всі страждання наші даремні будуть?“

Чи з костей наших не збудують наші щадли волі храм?“

Але жіні мовчати, немов не чують. Лише аттер ходить по могилах отих борців наших останніх — отих, що в бій, переліт бій, як голуби ракувались... Лише аттер ходить по могилах синів прибитої країни і тихо шепче: „Попабути!“ — а роси плачуть понад ними дрібним дощем, слізами жемчугів: „Попабути!“ Хабази заросли дозими наші цвинтарі — поломані хрести, розриті могили, в яких Український Стрілець життя склав молодеч-буйне за краще майбутнє народу рідного свого. Махіанка, Ключ, Лисоня і сотки усюди скрізь сади могутнього порику соколі України... А ті сади автопують чужі, занедабують свої — найбільшу цінність народу кожного, що росте до волі — могили героїв.

Невжеж політикою ми їх самітню розпадатися у під доріг? Без орогиді, без хреста, без квітки пам'яті дрібно? Щоби й знаку не стало на українській землі по тих, що за ту землю голови клали? Невжеж не сором нам за ті могили перед собою, перед корогами, перед цілим культурним світом, що за такий короткий час, за вісім діт від пам'ятних визвольних діл у непамять ми пустили те, чим ще недавно так душа горіла й серце билось, в ній чого перед арену світа протести ми вносили?

Ні! Горить душа ще й нині — ще не зрешає ми і не зрешає ніколи змгання, за які аяган ради борців незломних. А їх могили хай стануть нам так дуже близькі, немов у них спочили наші рідні: син олімпій, брат коханий, муж, суджений чи член діяльній установи, робітник нестоимий. І не аесні химерний час, а власні наші рухи хай вберуть їх могили в бар'янок і каліну, червону каліну! І в головах поставлять хрест, знамя їх мук, розп'яття за ідею. А ця ідея немирнуха хай світить нам на динтарій борців як смолоскип у темрявах неволі і шлях показує живим до сонця і соборні!

Константина Малицька.

3 парламентарної арени.

(Власні телефонограми з 21. травня 1928.)

ПРОМОВА СЕН. В. ДЕЦИКЕВИЧА

у сенатській скарбово-бюджетовій комісії.

Сенатська скарбово-бюджетова комісія радла дня 19. ц. м. над прелімінарем емеритур і пенсій. Референтом був сенатор Соколовський. В часі нарад забрав голос сен. В. Децикевич і виступив проти масового переносження цивільних і військових урядників у стан спочинку, виключаючи, що від минулого року число осіб, які перейшли з польської державної служби в стан спочинку, зросло відносно цивільних емеритів на 44 проц., а відносно військових на 203 проц. З уваги на те, що через таке масове переносження в стан спочинку

ку держава тратить часто урядників, які, будучи в повноті сил фізичних і духовних, могли б повинні віддавати ще присаугу державі, а на населення спадла наслідком того величезний татар у виді емеритур, сен. Децикевич запропонував ухвалення резолюції, яка визнає уряд, щоби переносження цивільних і військових урядників з правом на емеритур у стан спочинку переводила уряд тільки в випадках дійсної необхідності з уваги на добро служби.

Переходячи відтак до справи емеритального забезпечення б. австрійських цивільних і військових урядників сен. Децикевич вказав на кризу, яку наносить держава тим емеритам трактуючи їх значно гірше від емеритів польської держави. В цілі вирівняння несправедливості запропонував промовець підати кредиту для емеритального заосмотрення цивільних і військових емеритів на суму, потрібну до вирівняння емеритального заосмотрення т. ав. емеритів б. австрійських держав з емеритами польської держави. З уваги на неприхильне трактування емеритальних справ міністерством скарбу запропонував безліч дати хреслення в прелімінарі емеритур кредиту з суми 40.000 зол., призначеного на кошти підготовчих праць до реорганізації системи емеритального заосмотрення. Це своє внесення мотивував сен. Децикевич тим, що поправа буття емеритів не вимагає цілковито ніяких студій, а за те слід слушно побоюватися, що всякі нові експерименти на тому полі вийдуть тільки на шкоду урядників і нижчих функціонерів.

Накінєць вказав промовець на невідрадні положення численних б. австрійських урядників і військових української народності, яких польський уряд не прийняв до служби, відмовляючи їм рівночасно емеритального забезпечення. Сен. Децикевич вказав уряд, щоби урегулював справу тих нещасних жертв війни. Голосування над нещасними сен. Децикевича відложено аж до часу, коли сойм полагодить бюджетовий прелімінар.

СОЙМОВА БЮДЖЕТОВА КОМІСІЯ.

Голосування над бюджетом мін-ства фінансів.

(Ік) Сьогоднішнє засідання соймової бюджетової комісії було присвячене другому голосуванню над бюджетом мін-ства фінансів. Переведено поважні счеркнення, так, що вони викликали аж спротив міністра Чеховича.

ТРЕТЄ ЧИТАННЯ БЮДЖЕТУ.

Платня президента. — Остання візита Аманула. — Побіда полніл. — Счеркнення диспозитивного фонду і т. д.

(Ік) Нині приступлено до третього читання цілого бюджету. Переговорюють угодошені поправки та внески, яких є

кількасот. При бюджеті президенту платню президента держави з 180 тис. зол. віднесено на 240 тис. (річно). При пошлі „диспозитивний фонд“ у частині прелімінару мін-ства фінансів уряд вже на збільшення суми із 200 тис. зол. ще на 180.400 зол. Віце-міністр фінансів Гродинський пояснив, що це кошти видані на прикриття короля Аманула головою ради міністрів. Коли йому звернено увагу, що вже з цього приводу зменшено один репрезентативний фонд, то віце-міністр зазначив, що тамто була кошта, видані на прикриття короля Аманула президентом держави. Висок уряд відхилено. У відділі Найвищого Адміністративного Трибуналу піднятого ставка на 2 нових судейських етатів. Призначено у другому читанні ще на третій судейський етат. Бюджет мін-ства закордонних справ прийнято без змін, так як у другому читанні. При бюджеті мін-ства внутрішніх справ реституовано суму понад 13 міль. зол. на державну поліцію. Також суму 100 тис. зол. у відділі державної поліції і суму 887.300 зол. на її утворення. За це счеркнено 500.000 зол. на службові подорожі та счеркнено знову цілий диспозитивний фонд мін-ства внутр. справ. При бюджеті мін-ства справедливості відхилено урядовий внесок на реститування 30 тис. зол. на бюрократичні центральні міністерства. Також счеркнено 30 тис. зол. з рубрики „аналізування“, які перемінені перетити на відділі тюремництва. У відділі тюремництва цю позицію тепер счеркнено. Зменшено особові видатки міністерства на 250 тис. зол.

СОЙМ ДО 10. ЛИПНЯ.

(Ік) Згідно з поголосками, які кружляють у парламентарних колах, уряд рахується із можливістю скінчення у парламенті праць над бюджетом до дня 1. липня ц. р. Сойм імовірно радитиме до 10. липня. В тому разі прийдеться ухвалити бюдж. провізорію на місяць липень, тому, що з дня 30. червня впливає провізорія, ухвалена на друге чвертьріччя бюджетного року.

НОВІ ПОДАТКИ І УРЯДНИКА ДОЛЯ.

(Ік) На дн. порядку австрійського парламентного засідання сойму є м. і. три проекти нових податків, пропозованих мін-ством фінансів. Усі польські селянські клуби загодять внесок на відхилення цих законопроектів із місця. (Очевидно, що Український Клуб буде поборювати ці податкові законопроекти якнайгірше). Однак можна рахувати, що законопроекти всетакі будуть відхилені до скарб. комісії, однак на пленум сойму не вернуть вони перед феріями. Тому сойм збриває би не надалі сесію з кінем пересня. А що з цими законопроектами уряд звязує справу урегулювання урядничих платень, то ця справа перед собою вирішеною не буде.

Д-Р СТ. ЛЮДКЕВИЧ.

Анатоль Вахнянин.

У 20-літній роковини смерті.

Реферат на святочині концерті 9/V.

III.

Ще не пора на те, щоб ми могли як слід провітрити й оцінити з об'єктивного наукового становища творчість, заслуги і значіння Ан. В.—а у звязку з розвою нашої музики в Галичині в 19. ст. До цього діла ми взагалі ніяк ще не підготовлені і це завдання жеде ще своєю історією. До того поява А. В.—а ще надто свіжа в нашої пам'яті, щоб можна було її вже сьогодні знати в історичній перспективі. А всеж таки мусимо це зробити в цю хвилину боля у кількох загальних словах.

Із біографії Ан. В.—а виходить ясно, що він, як нездиродний брат усіх наших галицьких музиків минулого віку, не був музиком по фаху, але аматором, пізнім автодидактом, який в старшій віці мусив так доповняти те, чого не встиг навчитися в молодих роках. Ан. В.—а сам ніколи не соромився признатися, що вважає себе тільки аматором-дилетантом в музиці. Ось як широко лише він про це в своїй автобіографії: „Мої музичні твори писав я примігально, безпретенсійно-

но, як автодидакт на полі музики. Таким остав я все життя.“ Або деінде (у відповіді Матюкові): „Не мав я ніколи претенсій зватися музиком чи композитором. Я писав і komponував, wie mir der Schnabel gewachsen ist. Я був і лишився слабим автодидактом, а хотів тільки, щоб не змарніти, коли можна, дрібний таланту та не соромився навчитися чогось від музиків по фаху. Як і досі все ще учусь гармонії і музичних форм.“ Тим саме В.—а нам цінний і симпатичний, що свідомо і щиро признавався до того, до чого, на жаль, не хотіли і не хотять признатися деякі його сучасники: як Бажанський або Матюк, та їх епігоні, які може ще менше ніж В.—а мали би право претендувати на імя композиторів чи фахових музиків. У тій скромній, а достойній самосвідомості та самокритичній Наталія В.—а є і його сила і з тої точки можна далеко краще оцінити високий ступінь його музичного таланту й тонкий, вроджений інстинкт його муз. культури. Завдяки тому саме В.—а не заломився душевно, не знервівся, як Ост. Нижанковський або Січинський, але остав собі і своєму замилуванню вірний до останніх діл свого життя.

Головна музична стіхія, в якій зростає і виховувався А. В. (в Перемислі, Відні і Львові) — це хорівий спів. Він, подібно як і всі ви-

хованці перемиської школи (Лаврівський, Вербицький, Матюк і інші), засвоїв собі вже за молоді техніку складання німецьких мужських квартетів Шуберта і його епігонів „Регенсбургерів“ і пона сліда у всіх його хороших піснях особливо мужських. Техніка ця, можна сказати, більш гармонічно-вертикальна, ніж поліфонічна; навіть коли де виступають поліфонічні появи, то все більше гармонічно-симетричної, а не контрапунктичної натури. У звязі з цим можна замітити, що у Вахнянина майже не сліди впливів поліфонічного церковного стилю, Бортнінського, з якого воєв дещо перейняти тільки один гал. композитор: М. Вербицький. Реалістичні сюжети В.—а з опери „Купало“, як „Пречистая Діво Мати“ або „Під твій покров“, мають радше заправку західного ім. хоралу. Коли вже мови про посторонні впливи, то не можна промовчати, що у деяких творах В.—а можна дослухатися також польських впливів: Молюшка (Гальки), Желєнського, Мюнтгаймера і інших. Ці відгуки по дубуються також декуди в „Купалі“. Це не буде нам дивно, коли зважимо, що його два головні учителі музики (Гунович і Галь) були поляками та що він ще від 70-х років дуже часто обертався в польських співачських колах. Натомість впливу омолодів Вахнянина: Лисенка — голі нам в його творах дослухатися; і не також

зрозуміло, бож твори Лисенка стали ширитися в Галичині щойно у 80-х роках, коли В.—а уже написав львівську частку своїх творів та виробив уже свій музичний світогляд і фізіологію.

Але які не були сліди у В.—а посторонні впливи, то ніяк не можна заперечити факту, що його музика як мелодійною лінією й інвенцією, так також формою і складом є суцільна і щиро на свій час оригінальна, а при тому навіняна ширим українським національним, декуди навіть простонародним духом, притом побутово-народних партіях „Купала“.

Як згадано, в хороших складаних лежить головне значіння Ан. В.—а як композитора: тут ми маємо правдиві перлини, такі як „Живем, живем“, „Купальний хорівіл“ і інші. Які враз із хороними творами Лаврівського, Воробкевича, Нижанковського й ін. довілі роки становили і ще й нині становлять добру культурну поживу наших хорівих гуртків.

Форму сольності — не згадуємо про сольності партії „Купала“ — але як Вахнянин тільки випадково. І каз Вахнянин тільки випадково. Тут ми помічаємо — попри прекресну мелодійно-вокальну лінію — деякі недотримання фортепіанового супроводу.

(Довідання 6/24)

